

que avui acordem el que procedeixi perquè mai més es repeteixi aquest oblid imperdonable i, si la Presidència d'aquesta Assemblea ho creu oportú i adient, com un record devot i prova d'estimació i homenatge al més il·lustre dels catalans contemporanis, podria pregar un minut de silenci i recolliment en penediment del nostre mancamment involuntari i en prova de què sempre el recordem amb veneració.

Per l'any 1952, havíem pensat en sonvintejar més la publicació del nostre portanveu "LA HUMANITAT", de Mèxic, i, sobretot, volíem donar-li una major difusió; amb aquesta intenció, dels dos números que apagueren —l'un corresponent a gener, febrer i març, i l'altre a abril, maig i juny— n'enviàrem més de cent seixanta exemplars per via aèria a correligionaris i amics de tot arreu, prop de dos cents a militants i simpatitzants residents a la República mexicana, cinquanta a França destinats a Catalunya i un centenar a París per ésser repartits als amics dels diversos departaments organitzats. La nostra bona intenció es frustrà fins a l'extrem que "LA HUMANITAT" de Mèxic no ha aparegut més i, per més dissort encara, la de França ha estat mesos sense publicar-se.

Si ara féssim giragones per excusar aquests mutismes, no compliríem amb el nostre deure, ni fariem bon ús de la confiança amb què ens distingíeu en elegir-nos dirigents d'E. R. de C. a Mèxic; així, doncs, encara que no ens sigui plaent, direm tota la veritat i la direm de la manera més planera i clara.

Durant la seva estada entre nosaltres, Josep Tarradellas, entre les moltes converses que tingué, en tingué, també, amb militants comunistes; aquestes converses anaven encaminades a intentar, encara que per separat, naturalment, perquè ni els nostres Principis Bàsics permeten una actuació conjunta amb organismes anti-liberals i, a més, tots els acords dels Congressos i Plens del Partit no prohibeixen; malgrat tot, per part del nostre Secretari General hi havia la intenció d'una acció convergent al voler únic d'enderrocar la dictadura franquista el més aviat possible. Aquestes converses, sense cap oficialitat, —que nosaltres sapiguem— no arribaren a cap acord, però fonamentadament podem suposar que es feren promeses, més o menys vagues, d'un tracte menys agressiu dels comunistes vers nosaltres, a canvi, segurament, de que nosaltres no donéssim massa publicitat a les seves accions menys encertades.

Precisament, per aquells dies, es publicà un dels incompresibles manifestos del P.S.U.C. de Mèxic, en el qual, falsejant totes les veritats, s'atacava grollerament d'una manera especial al nostre Secretari General i, de passada, a tot els republicans, demòcrates i liberals dels pobles hispànics. També fou llavors quan aparegué el número de "LA HUMANITAT" de Mèxic, el darrer, que en la última pàgina i per omplir un espai sobrer, hi publicàvem una mena de manxiula que deia: "CATALA! Si impel·lit per la teva bonesa sents la necessitat de defensar la pau entre els homes i els pobles, no ho facis posant la teva signatura en els fulls que t'ofereixen les faccions totalitàries feixistes o comunistes. Després mercadegen amb el teu nom sumant-lo a les seves forces de violència.

La pau només pot obtenir-se enfortint la Democràcia i lluitant aferrissadament contra les dictadures. La Pau no es compra amb signatures; cal guanyar-la amb sacrifici".

Així com a nosaltres no ens extranyà ni ens sorprengué el tracte fals i barroer del manifest del P.S.U.C. vers el nostre Secretari General, perquè el procediment és consubstancial amb la naturalesa comunista, a ells, als comunistes, dignes mantenedors del lema dels Sometents de Catalunya, la manxiula els feu butllofa.

Però malgrat aquestes noves evidències, esquivant encara una altra vegada ofenses personals i polítiques, Josep Tarradellas va creure convenient de recomanar-nos una sèrie de miraments en tractar als comunistes, fins a veure —ens digué— com reaccionarien després de les esmentades converses. I amb tot i que les reaccions que ja s'han produït no tendeixen a cap rectificació en pugui, almenys, fer creure que dissimulen el seu procedir habitual, el nostre Secretari General encara no ens ha indicat que creia apropiat el publicar novament el nostre portanveu.

Es clar que hauríem pogut fer aparèixer "LA HUMANITAT" de Mèxic constrenyint-nos estrictament a les indicacions de

Josep Tarradellas, però encara creiem que hauríem comés una covardia política i una deslleialtat a l'amic, acceptant, sense contestar degudament, les calúmies adreçades a E. R. de C. en la persona del seu Secretari General. Es més, el nostre portanveu és nacionalista, català, republicà, demòcrata i liberal, i es negaria a ell mateix si no combatés als enemics dels nostres ideals.

Es per això, per no cometre una indisciplina o un mancamment, que "LA HUMANITAT" de Mèxic no ha sortit des del mes de juny de l'any passat; i ben certament que aquest silenci ens ha produït una gran tristesa, puix que fins ens ha privat del goig de ressenyar ben detalladament —tal com vàrem fer-ho quan les visites de Carles Pi i Sunyer i la de Ventura Gassol— tots els actes i activitats que promogué entre nosaltres l'estada del nostre Secretari General.

El Secretari de Relacions, senyor Marius Calvet, delegat expresament pel Consell Directiu, assisteix, des del mes de setembre darrer, a les reunions de la "Unión Democrática Continental" que aplega als refugiats de les Repúbliques centre i sud americanes. La raó de la nostra assistència a aquestes reunions, així com també la dels altres delegats representants dels partits democràtics catalans i espanyols, és la següent: La "Unión Democrática Continental" s'esforça per a lograr una acció conjunta contra del règim totalitari feixista espanyol, perquè aquest ajuda i protegeix totes les manifestacions reaccionaries a Amèrica; i tan és cert que ho fa, que fins en alguns països d'aquest continent, la Falange ja actua amb el seu propi nom i remarcant amb insolència la seva procedència.

Encara que fins ara la "Unión Democrática Continental" no ha pogut arribar a realitzacions concretes, la seva aspiració és altament lloable, i el mitjà per assolir-les, la promoció del Primer Congrés Internacional de la Democràcia —proposat, precisament, pel nostre representant—, el creiem una necessitat i encert.

Volem, també, deixar constància en aquesta Memòria, d'un fet altament just i agraós; ens referim a l'homenatge ofrenat al nostre President, senyor Delmau Costa, i a la seva gentil esposa, el dia 5 de desembre, a París, durant la seva darrera estada a la capital francesa. Amb tot i que per las presses, els organitzadors havien pensat en fer una demostració de simpatia ben afectuosa, però que anés més enllà d'una festa íntima, calgué donar a l'acte majors proporcions i malgrat que per manca de temps no es pogué anunciar ni invitar degudament, els assistents a l'àpat foren més de cinquanta. Joan Sauret, en oferir l'homenatge, i el nostre Secretari General en cloure'l, tributaren xarrosos elogis a Dalmau Costa, a la seva esposa y a E. R. de C. a Mèxic. El nostre President, en agrair les delicades atencions i proves d'afecte rebudes, feu constar que: "Desde Mèxic seguim dia a dia la vostra actuació a la qual aportem les nostres suggerències, donant, així, als acords del Partit, una autoritat altament representativa"; i acabà el seu parlament amb aquests mots: "Podeu estar segurs de comptar amb la simpatia i afecte dels germans d'E. R. de C. residents a Mèxic, els quals continuaran fent tots els sacrificis que calgui perquè el Partit pugui realitzar l'acció patriòtica i social que els Presidents Macià i Companys li assenyalaren".

L'acte acabà, ben avançada la nit, amb ELS SEGADORS que entonaren els reunits a peu dret, i amb visques a Catalunya.

I, per acabar, deixeu que us diguem quelcom que creiem ineludible.

Avui, ara, E. R. de C. a Mèxic, amb totes les virtuts i defectes que pugui tenir, és el nucli del partit més cohesionat, més sòlid i més nombrós. Arreu on hi han militants del nostre partit, no pas menys bons que nosaltres i encara que ho fossin més, no poden actuar com podem nosaltres perquè no tenen els aventatges dels que nosaltres gaudim. A Europa, sobretot, actualment, a més de l'aspror de la lluita per la vida que enriqueix els espais pel conreu de l'amistat i encara més els contactes entre correligionaris, hi plana l'ombra de la possibilitat d'una situació en la que cada republicà, demòcrata i liberal esdevingui un possible condemnat a mort; aquest perill, que per ara no tendeix pas a desaparèixer, fa que, malgrat el gran vigor de molts abrandaments i convenciments, les accions siguin un xic disminuïdes, desdibuixades, com si el subconscient arrapat a l'instint de viure frenés el conscient que es sap i és capaç de totes les claretats, de totes